oli nii suur, et raehärrade ja linnateenijate palgad sageli õieti suure hiljaksjäämisega välja maksti. Lõpuks hakkasid gildidki, kes samuti alatasa omavahel tülitsesid, linna rahanduse kurva seisukorra üle muret tundma. 1681. a. nõuavad nad raelt täpsate aruannete esitamist kõigi väljaminekute kohta, kuid neid ei oleks raad puuduliku raamatupidamise tõttu isegi hea tahtmise korral võinud esitada. Kui kindralkuberner Horn arvete läbivaatamiseks erikomisjoni nimetas, leidis raad selles oma privileegiumide rikkumist ja keeldus komisjoni tunnustamast.

Kuid gildide iseteadvus oli Rootsi aja esimeste aastakümnete jooksul niivõrra tõusnud, et nad tagasi ei kohkunud linna-arvete pärast raega avalikku võitlusse astumast. 1683. aastal otsustab raad deputatsiooni Rootsi saata mõningaid linna soove rahuldama. Nüüd otsustavad gildid, et ka nende esindaja peab kaasa sõitma. Raad soovitab „kulude kokkuhoidmise otstarbel" kõigi seisuste poolt ühiselt üks esindaja saata, kelleks loomulikult mõni raeliige oleks pidanud saama. Gildid aga ei usalda raehärrasid ja otsustavad omal kulul ühe Suure Gildi liikme Matthias Meylandi Rootsi delegeerida gildide huvide seisukohalt linna asju valgustama. Et linnakassas raha polnud, gildid raadi toetada ei tahtnud ja kõik laenutegemis-katsed tagajärjetuks jäid, puudus rael võimalus oma esindaja saatmiseks. Nii läks Meyland rae suureks pahameeleks üksi teele. Temale kaasa antud kreditiivis kirjeldavad gildid rae senist tegevust ja Tartu majanduslikku seisukorda õieti tumedais värvides. Raeliikmete omavaheliste hõõrumiste, omakasupüüdlikkuse ja andeksandmatu hooletuse tagajärjel olevat linn võlgadesse uppumas, nii et teda vaevalt 15 tuhande riigitaalriga võib päästa. „Zu wünschen were, das bald eine Inquisition auch bey unserer Stadt aufgenommen und die voragines der Stadtmittel gestopfet werden möchten". Kodanikkude peatoidus, millest kõigi elanikkude elu hoid rippuvat, olevat juba viimasel hingetõmbusel, „aber kein Samariter will sich mit der hülfe einstellen". Edasi kurdavad gildid raehärrade tülide üle, millesse ka kodanikud kaasa tõmmatavat, kuni nad pea kaotavad ja lõpuks ise ei tea, kelle poole hoida. Teine Meylandile kaasa antud dokument — gildide *„desideria"* 24 punktis — sisaldab üldiste, ka raele vastuvõetavate soovide kõrval mitmed erilised rae vastu sihitud sooviavaldused linnalaeka määrustiku uuesti maksmapaneku, 200 riigitaalri trahviraha linnakassasse tagasimaksmise j. m. kohta. Lõpuks teevad gildid raehärradele kibedaid etteheiteid nende kõrgete palkade pärast. Meylandi sõit õnnestus erakordselt hästi: Karl XI rahuldas resolutsiooniga 3-dast okt. 1683. a. pea kõik gildide palved soovitud kujul. Selles tehti kindralkuberner Hornile ülesandeks Tartu sõita linna võlgade küsimust revideerima ja nõuti raelt kolme võtmega linnalaeka uuesti sisseseadmist. Raeliikmete palgad tuli vähendada määrani, mis maksis enne Vene sõda. Raadi kohustati isegi Meylandi reisikulud linnakassast välja maksma. Teise resolutsiooniga rahuldas kuningas ka linna üldised soovid maakaubitsemise takistamise, böönhaaside jälgimise, Venemaaga kauplemise, majade ehitamise sunduse j. m. suhtes. Võit rae üle täitis kodanikkude südamed nii suure rõõmuga, et sündmuse auks pidusöök korraldati. Varssi järgnes siiski suur pettumus, sest kindralkuberner Horn ei leidnud mahti Tartu sõitmiseks, kuna raad oma poolt igapidi takistas Meylandi määruste elluviimist. Nii möödus rae ja gildide ägedais kokkupõrkeis jälle mitu aastat hoopis kasutult, kuni a. 1686 vana ja pehme Horni asemele Liivimaa kindralkuberneriks sai energiline ning valju käega sõjamees, kindralleitnant Jacob Johann Hastfer.

Niipea kui Hastfer oli ülevaate omandanud Tartus valitsevaist oludest, asus ta kohe täie energiaga tööle, „et vaest ja mahajäetud linna võlgadest välja